

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND
DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Van leren en werken naar duaal leren en aanloopfase: een veilige haven voor elke leerling

Samenvatting

Bij de uitwerking van het decreet van 30 maart 2018 betreffende duaal leren en de aanloopfase werd reeds aangegeven dat het bestaande stelsel van leren en werken dient ingekanteld te worden in duaal leren en de aanloopfase. Deze transitie moet afgerond zijn tegen schooljaar 2025-2026. Tot op heden ontbreken twee belangrijke elementen om deze transitie mogelijk te maken. Ten eerste is het aanbod nog niet volledig, waarbij het aanbod van duale opleidingen die leiden naar een onderwijskwalificatie niveau 2 (OK2 duaal) verder uitgebouwd moet worden, alsook de aanloopfase. De verdere uitbouw van de aanloopfase zet daarbij vooral in op bredere aanloopstructuuronderdelen, naast de meer gefocuste aanloopstructuuronderdelen. Deze brede aanloopstructuuronderdelen bieden meer mogelijkheden voor een bredere doelgroep.

Ten tweede moet er ook zicht komen op de concrete omzettingsskalender waarmee het tijdsplan wordt geboden aan centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) en centra voor de vorming van zelfstandige en kleine en middelgrote ondernemingen (Syntra vzw's) over de verwachte transitie.

In voorliggende mededeling worden de beleidsintenties weergegeven rond het aanbod en de omzettingsskalender. Deze zullen nog dit schooljaar in regelgeving vastgelegd dienen te worden, om vanaf 1 september 2021 de eerste acties in het kader van de omzettingsskalender mogelijk te maken. Voorliggende mededeling verduidelijkt eveneens de finale doelstelling van deze Vlaamse Regering: duaal leren blijft een sterk merk.

1. SITUERING

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 werd al aangegeven dat de Vlaamse Regering verder zal inzetten op de uitbouw van duaal leren. In het decreet van 30 maart 2018 betreffende duaal leren en de aanloopfase werd vastgelegd dat het bestaande stelsel van leren en werken dient ingekanteld te worden in duaal leren. Het eindpunt van deze transitie werd vastgelegd op schooljaar 2025-2026. Deze mededeling biedt een overzicht van twee belangrijke aspecten die nog uitgewerkt dienen te worden om deze transitie mogelijk te maken. Ten eerste de verdere uitbouw

van het aanbod, waarbij voornamelijk de verdere uitbouw van de aanloopfase en het aanbod van duale opleidingen die leiden naar een onderwijskwalificatie niveau 2 centraal staat.

Ten tweede, de uitwerking van een omzettingskalender die zicht moet geven op de timing waarop het huidige aanbod in leren en werken moet omgezet worden naar duaal leren en de aanloopfase. Zoals in het decreet duaal leren al werd opgenomen, is het aan de Vlaamse Regering om deze kalender uit te werken.

Beide elementen zijn noodzakelijk om de transitie vorm te geven en zijn met elkaar verbonden. Ook zijn ze cruciaal opdat centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) en centra voor de vorming van zelfstandige en kleine en middelgrote ondernemingen (Syntra vzw's) zich kunnen voorbereiden. De voorliggende nota biedt zicht op de stappen die genomen moeten worden om de transitie mogelijk te maken.

2. TOTSTANDKOMINGSPROCEDURE

Uit diverse adviezen en consultaties met het brede veld van stakeholders¹, bleken verduidelijkingen en aanpassingen aan het initieel gecreëerde kader noodzakelijk. Ook wensten de betrokken stakeholders een concreet zicht te krijgen op het tijdspad van de transitie van leren en werken naar duaal leren en de aanloopfase.

3. BELEIDSMAATREGELEN

In dit deel gaan we in op de beleidsmaatregelen die worden voorgesteld om de uitrol van duaal leren en de transitie van leren en werken verder vorm te geven. In wat volgt wordt een overzicht gegeven van de concepten waarop de maatregelen zijn gebaseerd, de context waarbinnen die maatregel kadert, alsook de maatregelen zelf.

A. VERDERE UITBOUW AANBOD

Duaal leren wil het principe van alternerend leren uitbreiden naar nieuwe doelgroepen, maar tegelijk de huidige doelgroep van alternerend lerenden behouden en versterken. In de versterking van deze huidige doelgroep stellen zich naar aanbod toe twee subuitdagingen.

1. In de eerste plaats omvat de integratie van de jongeren uit het huidige stelsel voor leren en werken meer dan enkel alternerend lerenden. Heel wat jongeren in het huidige stelsel zitten immers vanuit hun arbeidsbereidheid maar gebrek aan arbeidsrijpheid in een voorbereidende fase. Deze fasen waren tot voor kort opgenomen in het decreet leren en werken als 'voortraject' en 'brugproject', maar zijn sinds schooljaar 2019-2020 ondergebracht onder de brede noemer 'aanloopcomponent'. In deze fase worden jongeren verder versterkt in arbeidsgerichte vaardigheden. Brede consultatie bracht aan het licht dat bijstellingen nodig zijn aan de aanloopfase om adequaat in te kunnen spelen op de doelgroep uit het huidige stelsel voor leren en werken.
2. Ten tweede is het ook duidelijk dat binnen een transitie van het huidige stelsel voor leren en werken naar duaal leren, een voldoende brede duale opleidingsbasis dient te zijn voor de

---

¹ Deze nota kwam tot stand na adviezen van de formele adviesverstrekkers VLOR en SERV. Ook het Vlaams Partnerschap Duaal Leren sprak zich op diverse momenten uit over aspecten van deze materie. Daarnaast ontvingen beide beleidsdomeinen adviezen op eigen initiatief van diverse organisaties, waaronder Tracé Brussel vzw. Het Departement Onderwijs en Vorming consulteerde samen met AHOVOKS ook elk CDO in een provinciale ronde in de zomer van 2020.

jongeren die arbeidsbereid en arbeidsrijp zijn maar nog niet in het bezit zijn van een getuigschrift van de tweede graad. Zij moeten ook de kans krijgen om een getuigschrift van de tweede graad te behalen in duaal leren (via OK2 duaal).

Qua doelgroep besteden we in dit luik bijzondere aandacht aan deze beide groepen jongeren: jongeren voor wie een aanlooffase een aangewezen leerweg is en jongeren die duaal leren willen volgen en nog niet in het bezit zijn van een getuigschrift van de tweede graad.

Jongeren voor wie enige vorm van scholing tijdelijk geen optie meer is, kunnen – zoals vandaag reeds het geval – beroep blijven doen op naadloze flexibele trajecten (NAFT). Vanuit de historiek van leren en werken zijn deze profielen van jongeren vandaag oververtegenwoordigd binnen het dbso ten opzichte van het voltijds onderwijs. De doelgroep van NAFT is niet de focus van voorliggende nota: uitdagingen die zich daar stellen, zullen in overleg met het beleidsdomein welzijn worden opgenomen.

A.1 Aanlooffase

Al van bij de eerste conceptnota rond duaal leren is het concept van aanlooffase aangehaald als een voorbereidingstraject voor leerlingen die nog niet klaar zijn voor duaal leren. Hierbij is het meteen duidelijk dat de aanlooffase niet gelijkgesteld kan worden aan duaal leren. Bij de verdere operationalisering van de aanlooffase is ook duidelijk geworden dat de aanlooffase vooral een voorbereiding voor arbeidsgerichte competenties vormt. De leerling kan na afloop van deze aanlooffase naar een duale opleiding doorstromen, maar ook een overstap naar een andere vorm van competentieversterking is mogelijk. De koppelingen die vandaag bestaan tussen aanlooffase en het eigenlijke duaal leren, zijn voorzien in functie van inhoudelijke afstemming met het oog op het faciliteren van een doorstroom en het verhogen van de uiteindelijke kwalificatiemogelijkheden.

Wat de doelgroep van de aanlooffase betreft is in de huidige bepalingen van de Codex Secundair Onderwijs opgenomen dat deze aanlooffase is voorbehouden voor arbeidsbereide jongeren. Na brede consultatie en onderzoek dient arbeidsbereidheid beschouwd te worden als de motivatie tot het leren op een werkplek, waarbij de trajectbegeleider de inschatting maakt van deze motivatie en het te lopen tijdspad. Deze overweging van een verder traject biedt de jongere ook duidelijkheid over het potentieel van het traject; het gaat daarbij duidelijk om een arbeidsmarktgerichte leerweg waarbij de jongere wordt voorbereid op een inschakeling in een arbeidsetting. Dit kan duaal leren zijn, maar ook andere leerwegen (o.a. voltijds secundair onderwijs, volwassenenonderwijs, VDAB) behoren tot de mogelijkheden, afhankelijk van de leeftijd en behoeften van de leerling.

Om te komen tot een goede inschatting van arbeidsbereidheid is het echter noodzakelijk dat er een degelijke screening aan vooraf gaat. Deze screening start in de school voor voltijds secundair onderwijs, die vanuit een goede kennis van de leerling een advies geeft voor duaal leren. De school voor voltijds secundair onderwijs is dan ook de eerste verantwoordelijke voor de screening onder de vorm van een niet-bindend advies. Vervolgens is er na inschrijving in een aanloopstructuuronderdeel bij de aanbieder van de aanlooffase (CDO, Syntra vzw of school voor voltijds secundair onderwijs) een ruime screeningsperiode waarbij de aanbieder op basis van deze screening het verdere traject bepaalt. Indien uit de screening blijkt dat de aanlooffase niet overeenstemt met de noden en behoeften van de leerling, kan er overgegaan worden tot uitschrijving. Om deze inschatting degelijk te kunnen maken, zal de huidige voorziene periode voor screening verlengd worden tot 25 dagen. Het is echter van belang te vermelden dat heroriëntering na deze screeningsperiode nog steeds mogelijk is.

Aanlooffase: uitwerking van de structuuronderdelen

Decretaal is voorzien dat de competenties die in de aanlooffase aan bod komen, afgeleid zijn uit de competenties van het standaardtraject van een bovenliggende duale opleiding. Op deze manier is de

inhoud van de voorbereidende aanloopfase maximaal afgestemd op het duale traject dat de leerling erna wil volgen. De nauwe koppeling met de duale structuuronderdelen en de focus op een kleinere set van competenties uit dat standaardtraject biedt zo een goede leerweg voor arbeidsbereide leerlingen met een uitgesproken interesse in een bepaalde studierichting. Wel komt dit nog onvoldoende tegemoet aan arbeidsbereide leerlingen zonder duidelijke studieoriëntatie. Om dit oriënterende aspect te combineren met een traject naar arbeidsrijpheid, zal er naast het aanbod aan rechtstreeks afgeleide aanloopstructuuronderdelen, ook voorzien worden in een breder, meer oriënterend aanbod van aanloopstructuuronderdelen. Dit krijgt vorm op basis van een bredere inhoudelijke afbakening en enkel op niveau van onderwijskwalificatieniveau 2 (OK2 duaal). De beide vormen van aanloopstructuuronderdelen – rechtstreeks afgeleide en brede – voorzien in een ruim aanbod voor de doelgroep van de aanloopfase.

Het uitvoeringsbesluit bij het decreet duaal leren² legt vast welke types van kwalificaties in de aanloopfase kunnen worden uitgereikt.³ Bij het vormgeven van een aanloopstructuuronderdeel in de ontwikkelcommissie wordt concreet uitgewerkt welke kwalificaties er uitgereikt kunnen worden. Ook bij deze aanloopstructuuronderdelen is het uitgangspunt altijd dat kwalificaties een afgerond geheel van competenties vormen, met een civiel effect op de arbeidsmarkt. Het civiele effect garandeert immers de meerwaarde van de kwalificatie en schept de juiste verwachtingen in hoofde van de jongere en de brede samenleving. In het kwalificeren binnen de aanloopfase, dient men zich ervan bewust te zijn dat de relevante beroeps- of deelkwalificatie vaak al gebruikt wordt voor de inhoudelijke uitwerking van het duale structuuronderdeel op het niveau van onderwijskwalificatieniveau 2. Binnen deze beroeps- of deelkwalificaties is het vaak niet mogelijk om een bijkomend afgerond geheel van competenties (met relevantie en civiel effect op de arbeidsmarkt) af te bakenen in het kader van de aanloopfase. De aanloopfase moet dan ook vooral opgevat worden als een opstap naar een duaal OK2- of OK3-traject.

De mogelijke inhoud van het aanloopstructuuronderdeel wordt steeds vastgelegd in een standaardtraject. Het standaardtraject van het aanloopstructuuronderdeel biedt voor deze invullingen echter enkel inzicht in de mogelijke vaktechnische competenties; de bredere loopbaangerichte en arbeidsmarktgerichte competenties komen in het standaardtraject niet aan bod, maar behoren wel tot de mogelijkheden. De invulling van de aanloopfase hoeft en kán niet beperkt worden tot het standaardtraject.

Programmatie aanloopfase

De huidige bepalingen in de Codex Secundair Onderwijs wijzen op de koppeling tussen de programmatie van het duale structuuronderdeel en het aanloopstructuuronderdeel: het inrichten van een aanloopfase volgt uit de goedkeuring tot programmatie van een duaal structuuronderdeel. Elke aanbieder van een aanloopfase dient dus eerst een goedgekeurde programmatie te hebben voor het duale structuuronderdeel. Er is geen bijkomende programmatie voorzien voor het aanloopstructuuronderdeel. De koppeling van het aanloopstructuuronderdeel aan het duale structuuronderdeel biedt garanties op studiecontinuïteit en afstemming met het lokale opleidingsaanbod. Aan dit principe wordt niet geraakt. Voor de programmatie van de bredere aanloopstructuuronderdelen geldt bijgevolg dat aanbieders deze mogen aanbieden zodra ze één duaal structuuronderdeel in hun aanbod hebben, dat aan het brede aanloopstructuuronderdeel gekoppeld is⁴.

---

² Besluit van de Vlaamse Regering van 14 september 2018 houdende uitvoeringsmaatregelen betreffende het duaal leren en de aanloopfase en diverse andere maatregelen.

³ Getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, bewijs van beroepskwalificatie, bewijs van deelkwalificatie, bewijs van competenties.

⁴ Het omgekeerde geldt uiteraard niet; de toelating om een breed aanloopstructuuronderdeel te mogen inrichten, impliceert niet de goedkeuring om alle daaraan gekoppelde duale structuuronderdelen in te mogen richten.

De inrichting van aanloopstructuuronderdelen verloopt flexibel en kan doorheen het hele schooljaar. Eenzelfde principe is van toepassing voor de inschrijving van leerlingen in die aanloopstructuuronderdelen en de opstart/doorstroom naar duale structuuronderdelen. Dit zal verder verduidelijkt worden in de Codex Secundair Onderwijs en bijhorende omzendbrief.

Indien een CDO een vestigingsplaats is van een voltijdse school, zijn binnen de huidige regelgeving koppelingen met de programmaties in die voltijdse school eveneens mogelijk, onder dezelfde modaliteiten als voor het niet-duale aanbod. Dit laat momenteel toe dat de inrichting van een aanloopstructuuronderdeel in een CDO gekoppeld wordt aan de programmatie van een duaal structuuronderdeel in de voltijdse school (gelegen op dezelfde campus en met eenzelfde instellingsnummer). Deze koppeling aan instellingsnummer en vestigingsplaats is echter niet steeds in overeenstemming met een realiteit op een campus. Er zal worden nagegaan in welke mate de programmaties (en bijhorende koppelingen) maximaal afgestemd kunnen worden op deze realiteit, opdat een flexibele programmatie mogelijk wordt.

Aanloofase: de aanloopcomponent

Bij een aanloofase wordt er steeds afstemming gezocht tussen een schoolcomponent en een aanloopcomponent. Deze aanloopcomponent kan op verschillende manieren worden ingevuld: via een arbeidsdeelname (met stageovereenkomst), via een ondersteuning door een externe organisatie of via een eigen aanbod binnen de werking van de aanbieder van de aanloofase. In dit laatste geval staat het CDO, Syntra vzw of de school voor voltijds secundair onderwijs dus zelf in voor de invulling van de aanloopcomponent, samen met de lescomponent.

Ongeacht de wijze waarop de aanloopcomponent wordt ingericht (externe organisatie of werkervaring), blijft de aanbieder van de aanloofase eindverantwoordelijke van het traject en neemt daarin een regisseursrol op.

Financiering aanloofase

Binnen het luik aanloopcomponent zijn verschillende invullingen mogelijk. Voor de samenwerking met een externe organisator wordt er vandaag beroep gedaan op een subsidie vanuit het Europees Sociaal Fonds. Aanbieders die vandaag zelf een aanloopcomponent invulling willen geven, dienen dit te organiseren binnen de beschikbare middelen.

De toekomstige invulling van deze aanloopcomponent wordt vanuit de opleidingsverstreckers sterk gekoppeld aan de financiering van deze aanloofase en de financiering van duaal leren in het algemeen. Duale trajecten worden vandaag gefinancierd op dezelfde wijze als niet-duale opleidingen bij een aanbieder; dit zorgt in de praktijk voor een verschillende financiering afhankelijk van de aanbieder. Een gelijktrekking van de financiering over alle aanbieders heen zal worden onderzocht in het verderzetten van de werking en de transitie naar duaal leren en de aanloofase.

A.2 Verdere uitbouw van het aanbod

Naast de aangehaalde uitwerking van de aanloopstructuuronderdelen, is het eveneens van belang te voorzien in een brede basis van duale opleidingen die leiden naar een onderwijskwalificatie niveau 2. Om de verderop vermelde uitvoering van de omzettingsskalender te garanderen, en om zo uitvoering te geven aan de transitie van het stelsel voor leren en werken naar duaal leren, moet er in de uitrol van duale structuuronderdelen prioriteit worden gegeven aan duale structuuronderdelen die leiden naar een onderwijskwalificatie niveau 2. Deze prioriteit garandeert dat leerlingen die vandaag in het stelsel voor leren en werken instromen zonder getuigschrift van de tweede graad, maar binnen dat stelsel wel een succesvolle doorstroom kennen en arbeidsrijp zijn, ook in de toekomst verzekerd zijn van een kwaliteitsvol opleidingsaanbod via duaal leren.

B. OMZETTING VAN OPLEIDINGSAANBOD

Op 1 september 2019 startte de modernisering van het secundair onderwijs om uiteindelijk gefinaliseerd te zijn in schooljaar 2025-2026. Doordat de modernisering leerjaar na leerjaar uitrolt, is het voor secundaire scholen duidelijk op welk tempo ze hun opleidingsaanbod moeten omzetten. Bij de uitwerking van het decreet betreffende duaal leren en de aanloopfase werd aangegeven dat ook het stelsel van leren en werken ingekanteld zal worden in duaal leren en de aanloopfase, en dit tegen schooljaar 2025-2026. Echter, doordat opleidingen in het stelsel van leren en werken graad- en leerjaarloos zijn, is het voor CDO's en Syntra vzw's niet duidelijk wat voor hen de timing van omzetting is. Om deze reden werd in het decreet betreffende duaal leren en de aanloopfase al opgenomen dat de omzettingkalender uitgewerkt dient te worden door de Vlaamse Regering.

In het proces van omzetting zullen er drie bewegingen gebeuren, die niet noodzakelijk op eenzelfde moment dienen plaats te vinden.

- **Concorderen:** CDO's en Syntra vzw's delen mee naar welke nieuwe opleidingen ze hun oude opleiding willen omzetten. Het melden van de concordanties gebeurt bij AGODI, voorafgaand aan de eigenlijke inrichting van het structuuronderdeel. Concorderen is een recht waardoor CDO's en Syntra vzw's het recht hebben om een overeenkomstig, duaal opleidingsaanbod uit te werken, zonder hiervoor programmatiedossiers te moeten indienen.
- **Inrichten/organiseren:** een CDO of Syntra vzw richt effectief een nieuwe opleiding in (volgens de concordantie die ze eerder al gemeld hebben).
- **Schrappen:** concordantie en inrichting van een nieuw opleidingsaanbod gaat steeds gepaard met schrapping van een bestaand opleidingsaanbod. Dit betekent voor leren en werken een stelselmatige schrapping van het huidige opleidingsaanbod, ten voordele van de inrichting van een nieuw duaal opleidingsaanbod (en indien van toepassing de daaraan gekoppelde aanloopstructuuronderdelen). In het schooljaar waarin een opleiding geschrapt wordt, zullen er geen nieuwe leerlingen meer ingeschreven kunnen worden. Leerlingen die voordien reeds waren ingeschreven, behouden nog wel rechten tot het afronden van een opleiding.

De omzetting van het huidige stelsel voor leren en werken naar duaal leren en de aanloopfase is complex gezien het graad- en leerjaarloze karakter van dit huidige stelsel. Dit heeft belangrijke implicaties naar de omzetting toe:

- **Inschalen van opleidingen leren en werken in graden:** de huidige opleidingen zullen – enkel voor wat betreft de omzetting – worden ingeschaald in een bepaalde graad. Deze inschaling laat toe een koppeling te maken met het nieuwe opleidingsaanbod en de schrapping van het oude opleidingsaanbod.
- **Op 1 september 2021 gaat de modernisering van start op het niveau van de 2^e graad, en zullen de nieuwe opleidingen uit de matrix van start gaan, inclusief nieuwe eindtermen.** Deze nieuwe eindtermen zullen ook van toepassing zijn op het stelsel van leren en werken. Aangezien de opleidingen in leren en werken niet gekoppeld zijn aan een graad, zal de introductie van de nieuwe eindtermen hier ook met een zekere mate van flexibiliteit samengaan. In schooljaar 2021-2022 kunnen de oude eindtermen nog gehanteerd blijven. Vanaf schooljaar 2022-2023 dient de overstap gemaakt worden naar de nieuwe eindtermen, en dit zowel voor de nog lopende opleidingen leren en werken op niveau van de tweede graad, als voor de duale opleidingen die leiden naar een onderwijskwalificatie niveau 2 (OK2 duaal).

Concreet stellen we de volgende omzettingkalender voor wat de transitie van leren en werken naar duaal leren en de aanloopfase betreft.

Nieuwe eindtermen
en opleidingen in Omzettingkalender

voltijds secundair onderwijs		
2021-2022	3 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none"> - Opleidingen leren en werken die in de concordantietabellen bij de matrix secundair onderwijs aangevinkt staan als 'te schrappen', worden geschrapt vanaf 1 september 2021; - CDO's en Syntra vzw's melden verplicht de concordanties op niveau van de tweede graad (OK2 duaal) bij AGODI tegen 30 november 2021.
2022-2023	4 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none"> - CDO's en Syntra vzw's melden verplicht de concordanties op niveau van de derde graad bij AGODI tegen 30 november 2022; - Enkel de nieuwe eindtermen van de tweede graad mogen nog gebruikt worden; - Oude opleidingen leren en werken op niveau 2^e graad, worden geschrapt; - CDO's en Syntra vzw's richten opleidingen op niveau 2^e graad duaal in (OK2 duaal) of de bijhorende aanlooffases; - Schooljaar 2022-2023 is het laatste schooljaar waarin er nog leerlingen in opleidingen leren en werken op niveau van de 2^e graad ingeschreven kunnen zijn, maar dan in combinatie met de nieuwe eindtermen. Geen nieuwe inschrijvingen meer in leren en werken op niveau 2^e graad; deze leerlingen moeten in OK2 duaal of de aanlooffase inschrijven; - Nieuwe inschrijvingen nog mogelijk in opleidingen leren en werken op niveau 3^e graad en specialisatiejaar.
2023-2024	5 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none"> - Oude opleidingen leren en werken op niveau 3^e graad, worden geschrapt; - CDO's en Syntra vzw's richten opleidingen op niveau 3^e graad duaal in of de bijhorende aanlooffases; - Geen nieuwe inschrijvingen meer in leren en werken op niveau 3^e graad; deze leerlingen moeten in duaal leren inschrijven. - Leerlingen die voorafgaand aan dit schooljaar al in een oude opleiding leren en werken zijn ingeschreven, kunnen deze nog blijven volgen (mits de leerlingen de eindtermen voor de 2^e graad al behaald hebben); - Nieuwe inschrijvingen nog mogelijk in opleidingen leren en werken op niveau van het specialisatiejaar (voor leerlingen die de eindtermen van de 3^e graad al behaalden).
2024-2025	6 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none"> - CDO's en Syntra vzw's melden verplicht de concordanties op niveau Se-n-Se bij AGODI tegen 30 november 2024; - Enkel de nieuwe eindtermen van de derde graad mogen nog gebruikt worden; - Leerlingen die voorafgaand aan dit schooljaar al in een oude opleiding zijn ingeschreven, kunnen deze nog afronden en studiebekrachtiging krijgen; - Nog nieuwe inschrijvingen mogelijk in leren en werken op niveau van het specialisatiejaar (dus voor leerlingen die de eindtermen van de 3^e graad al behaalden); - Laatste jaar waarin er nog leerlingen ingeschreven kunnen zijn in leren en werken.

2025-2026	7 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none"> - Alle opleidingen leren en werken worden geschrapt. CDO's en Syntra vzw's organiseren hun volledige aanbod in duaal leren. - Leerlingen die een opleiding leren en werken nog niet hadden afgewerkt, worden overgezet naar een duale opleiding of een aanloopstructuuronderdeel (waarbij klassenraad eventuele vrijstellingen kan toekennen).
-----------	-------------------------	---

Nog korter samengevat ziet dit er als volgt uit:

	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Opleidingen I&W ingeschaald als 2e graad	Concordanties melden	Opleidingen geschrapt			
Opleidingen I&W ingeschaald als 3e graad		Concordanties melden	Opleidingen geschrapt		
Opleidingen I&W ingeschaald als 5e-n-5e				Concordanties melden	Opleidingen geschrapt

C. FLEXIBILITEIT EN KWALIFICATIE

Een aandachtspunt omtrent de transitie van het stelsel van leren en werken naar duaal leren en de aanloopfase is de mate waarin flexibiliteit in (doorstroom binnen) trajecten en studiebekrachtiging in het huidige leren en werken nog kan worden gegarandeerd binnen duaal leren. De transitie zorgt er immers voor dat CDO's en Syntra vzw's overgaan van een graad- en leerjaarlose structuur naar een gradenstructuur. De flexibiliteit in doorstroom over graden heen kan in duaal leren momenteel op basis van beroepsgerichte vorming indien duaal leren in een modulaire organisatie wordt vormgegeven. Een doorstroom op basis van de algemene vorming is niet voorzien; een doorstroom in een lineaire structuur evenmin. Vanuit inhoudelijk standpunt is de beperking tot de modulaire structuur echter niet meer noodzakelijk en kan er decretaal worden ingegrepen opdat doorstroom over graden heen op basis van beroepsgerichte vorming ook binnen lineaire trajecten mogelijk is. Een doorstroom is immers maar mogelijk wanneer een leerling een beroepskwalificatie behaalt, waarbij de vaststelling vanuit de ontwikkelcommissies is dat op het niveau van de OK2 er vaak maar één beroepskwalificatie wordt nagestreefd, waardoor een opdeling in modulair/lineair niet relevant is in functie van de doorstroom. Verder zal worden nagegaan welke doorstromingen op basis van algemene vorming vandaag gebeuren binnen het gewoon voltijds secundair onderwijs, het huidige stelsel voor leren en werken en het volwassenenonderwijs. Vanuit deze verkenning wordt er nagegaan welke goede praktijk ook voor het duaal leren een uitkomst kan bieden. Daarbij dient er steeds een evenwicht te zijn tussen flexibiliteit enerzijds en het bewaken van de kans op studiebekrachtiging anderzijds. Flexibiliteit mag niet leiden tot meer ongekwalificeerde uitstroom. De doelstelling blijft dat een onderwijskwalificatie pas kan uitgereikt worden wanneer deze is gekoppeld aan een behaalde beroepskwalificatie, ongeacht de vorderingen in algemene vorming.

Leren en werken voorziet vandaag verschillende kwalificatiemogelijkheden, waarbij leerlingen met een certificaat (enkel in uitzonderlijke gevallen gekoppeld aan BK) en algemene vorming een diploma kunnen behalen, ongeacht de opleiding waarbinnen het certificaat werd verworven. Duaal leren maakt een striktere koppeling tussen de algemene vorming en beroepsgerichte vorming alvorens een OK uit te reiken. Opleidingsverstrekkers wijzen in de huidige context op de ruime mogelijkheden tot het uitreiken van deelcertificaten en missen dit in duaal leren. De deelcertificaten binnen leren en werken zijn gekoppeld aan een module, die op zijn beurt gekoppeld is aan een opleiding. Deze deelcertificaten stemmen meestal niet overeen met een beroepskwalificatie of een deelkwalificatie (onderdeel van een beroepskwalificatie) maar hebben vaak wel een zekere maatschappelijke waarde

en zijn ook waardevol in de opbouw van de succeservaringen van de jongere. In de duale opleidingen zijn ook modules (clusters) opgenomen. Deze clusters vallen soms samen met een beroepskwalificatie of deelkwalificatie maar zijn ook vaak maar een onderdeel hiervan – vergelijkbaar met een module binnen leren en werken. Indien een cluster niet gelijk is aan een beroeps- of deelkwalificatie kan hier wel een bewijs van competenties voor uitgereikt worden. Dit betekent dus dat de deelcertificaten binnen leren en werken in bepaalde trajecten een equivalent zullen vinden bij de bewijzen van competenties binnen duaal leren.

4. VERDER PROCES

De hier voorgestelde maatregelen dienen een legistische verankering te krijgen. De omzettingskalender kan uitgewerkt worden via een besluit van de Vlaamse Regering. Voor de bijkomende invulling van de aanloopfase moet een decretale verankering gebeuren. Tijdens dit legistische proces zullen de stakeholders geconsulteerd worden. We leggen deze mededeling ook graag voor aan de VLOR, SERV en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren voor formeel advies. We verwelkomen deze adviezen ten laatste 18 januari 2021.

Het legistische proces dient in schooljaar 2020-2021 afgerond te worden omdat de eerste acties omtrent de omzetting verwacht worden vanaf 1 september 2021.

Van zodra het legistische proces dit toelaat zal de communicatie naar de CDO's en Syntra vzw's gevoerd worden. Hierover werd al een specifieke webpagina aangemaakt op de site van het Departement Onderwijs en Vorming. De voorliggende mededeling biedt een eerste mogelijkheid om de beleidsintenties te communiceren naar het veld.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Ben WEYTS